

Volt egyszer egy borháború, 1990

A nyolcvanas, kilencvenes évek fordulóján bekövetkezett rendszerváltozás hiteltelen története még megíratlan. De a szűkebb haza szemünk előtt zajló metamorfózisainak megörökítése is várat magára. Pedig csak a még fellelhető mozaikdarabok türelmes kirakása mutathatja meg azokat a felszíni törésvonalakat, amelyek sejtetni engedik a mélyben lejátszódó tektonikus mozgások irányát és energiáját.

Az alábbi szövegválogatás sem ígéri a Tokaj-hegyaljai borvidék legújabbkori átalakulásának pontos leírását, illetve elemzését, hiszen annak mértéke és jelentősége messze meghaladja az e helyütt és ez időben rendelkezésünkre álló kereteket. Pedig fontos lenne a mérlegkészítés, mert a jó egy évtizeddel ezelőtt lezajlott heveny folyamatok drámaisága talán csak a filoxéra vészhez, s az azt követő új telepítések elkezdéséhez hasonlítható. Vonatkozik ez a monokulturális tájegység teljes gazdaságára, beleértve a birtokszerkezet radikális átrendeződését, a szinte totális piacvesztést és az egész termelési vertikumot. Világos, hogy e komplex közelítést igénylő téma önálló kötetbe kívánkozik. Ha idő, pénz és körülmények szerencsés konstellációja bekövetkezik, bizonyára el is készül majd, s arról a Zempléni Múzsza hűséges olvasói értesülnek először.

Most azonban be kell érniük egy reprezentativitásra törekvő sajtószemlével, amely az ÉK (a sárospataki Értelmiségi Kör) által kirobantott ún. "borháborút" kommentálja, különböző nézőpontok szerint. A szövegrészletek – még ebben a lényegüket megőrző, mégis erősen rövidített szerkesztői válogatásban is – önmagukért beszélnek. Ezért csak annyi kommentárt fűztünk hozzájuk, amennyi feltétlenül szükséges.

Az első két szemelvény szerzői az egész Hegyalját integráló nagyüzem – a Bor-kombinát – első számú vezetői voltak, a létező szocializmus regnálása és kimúlása idején (Mitró László) és a rendszerváltozást követő privatizációs szakasz kezdetén (Bacsó András). Jól megfigyelhető a szakmai koncepcióváltás.

Tokaji bor 1990

1971. január 1-jén kezdte meg működését a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát. Feltárult a lehetősége annak, hogy Tokaj-Hegyalja szőlő- és borgazdasága szervezze önmagát, felépítse az eszközrendszerét és az itt megtermelt termék önálló útra lépjen. Ez utóbbi lehetőség az államirányítás folyamatos beavatkozása miatt nem válhatott gyakorlattá, mint ahogy a borvidék gazdasági szervezetét, a termelési alapok fejlődését évenként, vagy még gyakrabban ható szabályozások keretei között kellett, vagy lehetett végezni.

1971-ben pusztulásra ítélt, előregedett, korszerűtlen szőlőkultúra volt Tokaj-Hegyalján, de a nagyüzemekben a megújulás folyamata már lendületben volt. Hiányzott ehhez egy sor technikai eszköz, erő- és munkagép park. Az átvett és itt megtanult jövőt ígérő korszerű szőlőtermelés körvonalai kibontakoztak, a hozzá szükséges eszközrendszer még sokáig várattott magára.

1974-ben érkeztünk el oda, hogy végre a borvidéken tölthettük palackba a terméket. A hordós érlelésen túli technológia eszközeinek fejlesztését az állam nem támogatta és még ma is továbbfejlesztést igényel. Mintegy másfél évtized alatt átalakult Tokaj-

Hegyalja termelésének arculata, a megtermelt termék mennyiségének gyors növekedése. A politikai változások a gazdaság szervezésében is új utakat nyitottak. A piaci partnerekkel való közvetlen tárgyalás és gazdasági – tőkeérdekeltséggel való – együttműködés lehetőségét a törvény a kezünkbe adta.

Az eddig felvázolt helyzetképre és az átalakulási törvényre alapozva a vállalatunk szakemberei felmérték a borvidék helyzetét, messze figyelembe véve a velünk szemben támasztott elvárásokat, a termelők képviselőinek a javaslatait.

Mi az elérendő cél? – Olyan partnert találni, aki képes átrendezni a tokaji bor jelentős részét nyugati piacra.

Az Underberg cég felmérte Tokaj-Hegyalja szakmai szellemiségét és alkalmasnak találta az üzlet megalapozására. Áttekintette a borvidék értékeit és aláírtunk Bécsben egy szándéknyilatkozatot, ami az eddig leírt gondolatokat tartalmazza. Azóta is – a 17. héten végig – folynak az előkészületek, a Borkombinát és Tokaj-Hegyalja valós értékeinek átvilágítása. Ebben NSZK, osztrák, francia, magyar és itthoni szakemberek vesznek részt. Az üzlet megkötésére szeptemberben kerülhet sor, ha megfelelünk hozzá.

(Mitró László vezérigazgató)

A Tokaj-hegyaljai borvidék minőség- és eredetvédelme ügyében

Soha nem időszerűbb a Tokaj-hegyaljai borvidék minőség- és eredetvédelmi helyzetéről elmélkedni, mint most, amikor újra Tokaj-Hegyalja előtt áll a lehetőség, hogy igazodjon az európai vérkeringésen keresztül a fejlett világhoz.

A fejlett világnak való megfelelés megköveteli tőlünk a tokaji borkészítés és forgalmazás gazdasági és kultúrkörnyezetének átgondolását, megköveteli azt az együttgondolkodási gyakorlat kialakulását, amely a Tokaj-hegyaljai borvidéken biztosítani tudja azt a minőség- és eredetvédelmi gyakorlatot, amely nélkülözhetetlen a tokaji bor megfelelő európai és világviszonylatban történő előléptetéséhez, amely garantálja a minőség biztosításán túlmenően borainak és a borvidék presztízsét, amely értéktényezők, mint gazdasági értékhozók, megfelelő jövedelmet biztosíthatnak a tájegység részére és amely szervesen beilleszkedik a tájegység általános és szakmai közigazgatási rendszerébe.

A külföldi tőke érdeklődése – annak természeténél fogva – a tokaji bor és Tokaj-Hegyalja iránt egyre nagyobb lesz, viszont annak beáramlási és működési módja nem érintheti a minőség-

és eredetvédelem lényegi feladatkörét. A minőség- és eredetvédelmi gyakorlat megfinanszírozási módja, az intézményi háttere viszont erősen függhet a tulajdon és tőkeviszonyok alakulásától.

A minőség- és eredetvédelem a természeti és emberi tényezők harmonikus jelenlétét feltételezi:

- a természeti tényezőket mint a talaj, a klíma, a szőlőfajta, a földrajzi helyzet,
- az emberi tényezőket, mint a szőlőtermesztés mikéntjét, a borászati és azt a gazdasági és kulturális környezetet, amely lehetővé teszi a gazdálkodás elemeinek működését.

A minőség- és eredetvédelem nemzetközi szinten kialakított gyakorlata egyetlen célt tűz ki maga elé: a bor kiváló minőségű legyen és feleljen meg annak a szőlőtermesztési és borászati kultúrának és adottságnak, ahonnan a bor származik.

A finom bor kritériuma, hogy hordozza magán annak a lehető legszűkebb területnek a jellegzetességét, ahonnan a bor származik - így az uralkodó talaj, a szőlőtermesztési és borászati gyakorlat és kultúra eredménye legyen a bor, amely sajátos személyiségjegyekkel rendelkezik.

(Bacsó András)

Az alábbi – botrányt okozó – történések Tar Ferenc: SOS Tokaji. Veszélyben a borok királya című könyvében olvashatók. A szociográfiai eszközökkel dolgozó szerző szélesebb társadalmi kontextusba helyezi a kiobbant országos vitát. Helyzetképe az egyik leghitelesebb forrásmunkává teszi a frissen megjelent művet.

Reflektorfényben

A Borkombinát már hosszabb idő óta tárgyalásokat folytatott különféle hazai és külföldi partnerekkel. Vezetői felmérték, hogy váltani kell, mert baj van s még nagyobb lesz, ha nem néznek körül. Aztán a legjobbnak tartott külföldi tőkés céggel, a svájci bejegyzésű Underberg céggel merültek bele legjobban a részletekbe. Olyannyira, hogy Bécsben már egy szándéknyilatkozatot is aláírtak, ami ugyan még nem szerződés, de azért nem akármi, bizonyos kötelezettségeket jelent mindkét fél számára.

Erről a komolyra forduló tárgyalásról sehol, semmi nem jelent meg, mindvégig titokban tartották, amíg csak a sárospataki Értelmiségi Kör nyilvánosságra nem hozta, s ezzel reflektorfénybe állította a titkos tárgyalás mibenlétét.

Tehát: nem a szaktárca, nem valami-

lyen hivatalos szerv fedte fel a dolgot, hanem egy öntevékenyen szerveződött Kör! Ha volna kellő időm hozzá, elmerengenék-boronganék rajta, miért éppen egy nem hivatalos szervnek jutott ki az a történelmi feladat – mert szerintem az! -, hogy felfedjen egy olyan tárgyalássorozatot, amely ha gyors szerződéssel végződik, beláthatatlan következményekkel jár egész Hegyalja és a tokaji jövőbeni sorsára.

Erről majd bővebben lesz szó alább. Most azonban illő valamit elmondanom magáról a Körről, hogy érthetővé váljék az is, miért vállalta fel az ügy napfényre hozását.

A Kör 1988 őszén alakult a város akkor még „alternatív” társadalmi, közéleti, kulturális szerveződéseként. Legfőbb céljuk és összetartó erejük a tájhaza szeretete és annak ápolása, a közösség ügyének önzetlen szolgálata. Tagjai a legkülönbélebb rendű és rangú, pártállású, felekezeti helybéli és környékbeli értelmiségiek. Az időközben megalakult politikai pártok mindegyikében van köri tag, többségük azonban pártonkívüli, abból kiindulva, hogy a pártpolitikai szerepvállalás nem értelmiségi funkció, ám a sokszínűség senkit nem zavar, elvégre mindegy az, ki, melyik pártban véli megtalálni a magyar fel-

támadás lehetőségét. Sárospatak, Hegyalja és a zempléni régió – mint szűkebb haza – gondjainak felvállalása olyan társadalmi misszió, amelynek fontossága messze túlmutat a napi politikai csatározásokon, megadja számukra azt a közös nevezőt, amelynek alapján összetehetik a vállukat.

Nem mondok vele semmi eredetit, ha kijelentem: ezek az igazi önszerveződő, demokratikus kisközösségek, amelyek fundamentumai lehetnek a társadalmi méretű demokrácia gyakorlatának. Ilyen modell a sárospataki Értelmiségi Kör is.

Színvallás címmel összehozták Sárospatak társadalmi szervezeteit, pártjait a mindenkit érintő helyi gondok, elintézetlen átfogó problémák megbeszélésére. Erre az alkalomra készítettek is egy hosszútávú tervvázlatot, melynek gerincében az áll, hogy Patak ismét régi híréhez és rangjához méltó, huszadik századi színvonalú, „lakható” város legyen.

Széles körű vitát kezdeményeztek a közoktatás, közművelődés témakörében, abból kiindulva, hogy minden társadalmi alapvetés a jövő számára döntően a kultúra, az oktatás, az erkölcsi nevelés jó megszervezése által lehetséges, s e téren mérhetetlen pótolni valónk van. Tervet is dolgoztak ki iskolaszékek felállítására, igazga-

tóválasztások megtartására, szabadművelődési programokra.

Főleleveníítették – diákok bevonásával – a népfőiskolai hagyományokat, e célra megszerezték a Soros-alapítvány támogatását is. És végül: kirobantották a borháborút!

Hogyan tették? Eljön majd az ideje annak is, amikor nyíltan, részletekbe menően el lehet mondani, miként jutottak nyomára, hogyan figyelték a Borkombinát tárgyalásait, akcióit. Egyelőre ezt még nem tehetjük meg, mert egyes személyek számára nem lenne veszély nélkül való. Ez is a mai „köztes” állapot egyik jellemzője: a rendszerváltozás lényegében eldőlt, ám a hatalom még megosztott, különösen gazdasági téren, s olyan kezekben van, amelyek még tudnak fojtogatni, netán pusztítani is, ha elemi érdekeiket bárki veszélyezteti. Majd az önkormányzati, a vállalati-tanácsi és a hozzájuk kapcsolódó egyéb választások nyomán kialakuló helyzetben egyértelműbbé válik a mostani felemás helyzet. Lényeg az, hogy megbízható tagjaik jelzései alapján figyeltek fel a Borkombinát akcióira még az előkészületi szakaszban. Nem volt kétséges számukra, hogy ez az ügy, amely látszólag távol esik eredeti célkitűzéseiktől, olyannyira alapvető hegyaljai létérdekeket érint, hogy

nem maradhatnak iránta közömbösek. Felszínre hozták az ügyet.

Levelet írtak Németh Miklósnak, az akkori ügyvezető miniszterelnöknek.

A Magyar Köztársaság Minisztertanácsa elnökének Németh Miklós Úrnak, Budapest.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Kedves Képviselő Úr!

A tudomásunkra jutott információk alapján nemzeti kincsünk, a világhírű Tokaj-Hegyalja szőlő- és borkultúrája olyan veszélybe sodródott, amely csak a XIX. századi filoxéravész szörnyű pusztításaihoz hasonlítható. A nemzeti vagyoni elherdálásának, megalázóan előnytelen kiárusításának soron következő áldozata – ha csak meg nem akadályozzuk – a nektárt csepegtető tokaji szőlővessző lesz.

A Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát (amely a vezérigazgató szavai szerint a tokaji borvidék szőlőterületének 80 %-át integrálja) előrehaladott tárgyalásokat folytat a svájci bejegyzésű Underberg céggel egy vegyes tulajdonú részvénytársaság létrehozásáról. Az aláírt szándéknyilatkozat szerint az 50-50 %-os vagyoni részvétel magyar részről a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát tulajdonában lévő szőlőültetvényeket, a több évszázados hegyaljai pincéket,

tölgyfahordókat, feldolgozó és tároló eszközöket, berendezéseket jelentené valószínűleg jelenlegi hazai áron, német részről pedig az ennek megfelelő értéket valutában.

Azonnal belátható, hogy e dilettáns és szerencsétlen üzlet örök időkre boggyótermelő bérmunkássá nyomorítaná Hegyalja végletekig kifosztott népét. Az igazán tragikomikus helyzet mégis abból adódik, hogy a közönséges termelőeszköznek tekintett szőlőhegy és pince mellett szó sem esik a valóságos értéket hordozó tokaji borról.

Önnek Miniszterelnök Úr, mint Hegyalja szülöttének és alanyi jogon megválasztott egyik képviselőjének világosan látnia kell, hogy e megállapodás ahhoz az ócskapiaci sefthez hasonlatos, amelyben a szerencsés vevő az 50 forintért vásárolt ütött-kopott lódenkabát bélésébe varrva a Kohinor gyémántot találja. E helyt nem terheljük a folyamatban lévő üzletkötés ellenőrizhető és dokumentálható részleteivel, mivel úgy gondoljuk, hogy a fenti szándék pusztán ténye elegendő alapot ad az azonnali és hatékony intézkedésre. Ennek értelmében tisztelettel arra kérjük Önt, hogy soron kívül vizsgálta ki a később jóvátehetetlen kárt okozó ügyet, s annak befejezéséig függessze fel a folyamatban lévő tárgyalásokat.

Kérjük Önt erre azért is, mert szerény

megítélésünk szerint e tárgyalások és annak elkerülendő eredménye sérti az Ön által is megszavazott 20/1990.(III.12.) OGY. határozat (az 1990. évi ideiglenes vagyonszeresítési irányelvekről) 2.3. pontjában foglaltakat, miszerint is „Ne kerüljenek értékesítésre... olyan vállalatok többségi irányítási jogot biztosító tulajdoni hányaddal, amelyek tradicionális, védett márkanév használatával, speciális, megismételhetetlen természeti adottságok kihasználásával folytatják tevékenységüket.”

Megjegyezni kívánjuk, hogy a legszélesebb nyilvánosságot is vállaló bejelentésünket nem a pártharcok szolgálatába állított botránylejtés, hanem kizárólag a zempléni térség és Hegyalja népe iránti önzetlen szolgálatunk vágya motiválja. Bejegyzett társadalmi szervezetünk sárospataki illetőségű, független értelmiségiekből áll, akik a jövőre nézve is felajánlják közreműködésüket a helyi önkormányzatok megszervezésében és a tájhaza biztos jövőjét garantáló szőlő- és borkultúra gazdasági és társadalmi rekonstrukciójában.

Kérésünket megismételve, gyors és határozott intézkedését várjuk.

Sárospatak, 1990. április 17.

Tisztelettel:

a Sárospataki Értelmiségi Kör nevében:
Dr. Balácsi Károly elnök, Szentirmai László titkár

A miniszterelnök válasza:

Dr. Balácsi Károly úr
a „Sárospataki Értelmiségi Kör” elnöke, Sárospatak

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel vettem április hó 17-én kelt levelét, melyben arról tájékoztatt, hogy a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát előrehaladott tárgyalásokat folytat a svájci bejegyzésű Underberg céggel egy vegyes tulajdonú részvénytársaság létrehozásáról.

A tények és a rendelkezésre álló információ alapján úgy ítélem meg a kialakult helyzetet, hogy célszerű egy helyi vitafórumon a tervezett részvénytársaság megalakulásának és működésének pontos körülményeit tisztázni.

Javasolom Elnök Úr, hogy tárgyban a „Sárospataki Értelmiségi Kör” kezdeményezzen egy helyi megbeszélést, ahol jól körvonalazhatók az álláspontok.

Intézkedtem, hogy minden tekintetben pártatlan és megbízható, legjobb szakértő vegyen részt az Önök által kezdeményezett értekezleten. Tájékoztatom Elnök Urat, hogy Zsitvay Attilát, a MÉM főkertészét jelöltem ki személyes képviselőmnek. Kérem, hogy rövid úton nevezett meg-

bízottammal szíveskedjék a kapcsolatot felvenni.

Budapest, 1990. április 27.

Üdvözlettel:

Németh Miklós

*Az alábbiakban az ÉK által szervezett társadalmi vitán elhangzott beszédek-
ből és annak reflexióiként megjelent
írásokból adunk válogatást.*

(...) Véleményem szerint Hegyalja minőségi bortermő vidék, tehát a kommersz mennyiségű termelést nemhogy visszaszorítani, hanem megszüntetni kell. A szőlőket, amelyek déli fekvésű, napsütötte hegyeinken voltak telepítve, oda a legrövidebb időn belül azokat vissza kell vinni. Az aljterületeket pedig, ahol most tokaji tömegbort termelnek, vissza kell adni mezőgazdaságnak.

Kívánatos volna a legrövidebb időn belül a szétzüllesztett hegyközségeket visszaállítani. A minőségi termelés érdekében végérvényesen meg kell állapítani, milyen legyen a tokaji szőlő metszési módja. Meg kell szüntetni az égbenyülő tamberendezéseket, amelyek kihúzták a szőlőt földközeli értékes helyzetéből. A minőségi borkezelés érdekében vissza kell állítani a százados múltú tokaji borkezelést és továbbra is törvényesen tiltani

kell a sűrített must és a tiszta szesz használatát. Ezeknek alkalmazására itt szükség nincs, mert hiszen a hegyaljai természetes környezet a minőséget biztosítani tudja.

Kizárólagos joggal nem szabad Tokaj-Hegyalját eladni, éppen ezért javaslom, hogy a tokaji szőlők maradjanak meg eredeti gazdáik kezében, és azok a maguk módján és intenzív szaktudásuk szerint kezeljék a szőlő mellett a bort is. Az így nyert jövedelem termelőink kezében marad. De felállítandó újra a sátoraljaújhelyi Állami Borpince szervezete. Ez tudományos működéssel és tárolóhellyel segítette a gazdákat, akiknek megfelelő pincéjük nem volt.

Rendkívül szomorú jelenség az, hogy az állami ellenőrző jegyekkel ellátott palackos aszúborok nem tiszták, nem üledékmentesek. Ilyen bort külföldön eladni nem lehet, mert ott is igen nagy szakértelem és hozzáértés van.

Szokásossá vált, hogy Hegyalján már szeptember hónapban megkezdik a szüretet. Ez lehetetlen, mert hiszen az októberi viszonyok legalkalmasabbak az aszú tökéletes kifejlődéséhez, tehát állítsuk csak vissza a szüretet idejét a régi Simon Judai kezdésekre.

A tokaji bor eladható a világban, természetesen megfelelő minőség mellett. Tehát nem áll az a kérdés, hogy

örvendjen Hegyalja egy külföldi cég megjelenésének, mert hiszen azt a hasznot, amit a külföld zsebre vig, az jól jön a hegyaljai termelőknek.

Több évtizedes hegyaljai működésem mellett gyakran megfordultam külföldön és ott tokaji borokból bemutatókat tartottam, az érdeklődéseknek megfelelően rendeléseket is felvettem. Ezeket maradéktalanul a lekötött minőségi feltételek mellett mindenkor leszállítottuk. A befolyt értékekből a hasznot kiemeltük, és azt a gazdák számára eladott mennyiségeik arányában elosztottuk. Ez igen tisztességes jövedelem volt. Megérte azt, hogy egy gazda aszúját 4-5 évig is a leggondosabban kezelje.

(Szilágyi Dezső)

Természetesen nem mondható az, hogy a Kombinát csak hibákat követett el. Már az is nagy dolog, hogy elég válságos időben a szőlőtermesztés folyamatát fenntartotta és folyamatosan működtette. De most félok, hogy ismét hibát követ el. Mert ha az Untenberg cég márka, vagy dollármilliárdokkal száll is be az „üzletbe”, Hegyalját mégsem szabad kiárusítani. Ezzel a Kombinát csak magát menti meg, de az utódok kontójára s az idegen cég a „szőlőt bővülő szegénységtől” még azt a hasznot is elviszi ami lehetséges

lenne. De felmerül egy etikai és jogi kérdés is: milyen alapon jutott hozzá a Kombinát a szőlőterületeihez? Vette? Megdolgozott érte? Az államosítások, kisajátítások stb. révén, mint a mennyei manna hullott az ölükbe. S a pincék? Sok száz egyéni gazda és gazdaság pincéjét kapta meg pártállamunk jóvoltából. Szerintem e javak nem a Kombinát tulajdonai, hanem az össznépi vagyon része, amelyen minden magyar állampolgár tulajdonos tízmilliomod részig. Van-e joga a Kombinátnak az össznépi vagyon 40-50 %-át elidegeníteni? Ha igen, félok, hogy saját országunkban idegen földön járni. S mit szól mindehhez a következő nemzedékek sora?

Van más megoldás is. Olyan dániai, ausztriai típusú szövetkezeteket kell létrehozni, amelyeknek a célkitűzése az igényesség és felelősség. Igényesség elsősorban a minőségi termelés, felelősség a hitelesség szempontjából. Ha egy angliai klubban feltörnek egy lágytojást s az romlott, negyedórán belül már tudják ki adta el a romlott árut, s büntetésül kizárják a kereskedelemről. Hogyan lehet ez? Egyszerű! A tojásnak vagy egy száma, mondjuk 2.14.143, a 2. szám azt jelenti, hogy az áru mondjuk Dániából jött, a 14. azt, hogy mondjuk a Kaludenburg körzetből, a 143. sor-

szám alatt levő X.Y. tagja adta el. Miért ne lehetne a borokkal is ugyanazt megcsinálni?

A tokaji, hegyaljai táj nemzeti érték. A hegyaljai bor nemzeti kincs. Egyedülálló Hungaricum. Szimbólum is, nemcsak kereskedelmi érték. Minden cseppjéhez munka, izzadság, féltés, érzelem tapad. Ma kétszeresen is úgy kell nézni e bort, ahogyan Hegyalja lelkes apostola Ambrózy Ágoston nézte: "Valamikor koccintásra emeltük a poharat. Most úgy kell azt nézünk, mint kristálynézők nézik a maguk prizmáját: babonás, mámoros rajtafeledkezéssel, szívva belőle a múlt illatát és a jövő hitének tüzeit." (Pap Miklós)

Kié lesz Lorántffy Zsuzsanna szőlője?

Tokaj-Hegyalja szőlőtermelői aggodalommal figyelik, hogy a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát és a svájci bejegyzésű Unterberg cég tárgyalásokat folytat egy olyan vegyesvállalat létrehozására, amelyik továbbra is monopolhelyzetet élvezve a hegyaljai bortermelés és értékesítés területén. Megítélésünk szerint ez az új vegyes vállalat nem sokat javítana az amúgy is nehéz helyzetben lévő kistermelők gondjain.

Reménységünk szerint a közeljövőben az új földtörvény ismét rendezi a szőlők birtokviszonyait. A régi szőlőtulajdonosok, ha igényt tartanak volt (egykori) szőlőjükre és azt művelni is akarják, visszakaphatják. Ha az új földtörvény megszületése előtt jönne létre a fent említett vegyes vállalat, akkor igen kevés reményük maradna a régi tulajdonosoknak, hogy visszakapják egykori szőlőiket.

A Sárospataki Református Kollégium július 1-jével ismét működik. Megszüntetésekor állami tulajdonba vették a pataki határnak szinte a legjobb minőséget adó 16 holdnyi királyhegyi szőlőjét, amit még a 17. század közepén Lorántffy Zsuzsanna adományozott a kollégiumnak. 1671-ben az iskola első liquidálásakor a diákoknak és tanároknak el kellett hagyni az ősi falvakat, de ez a szőlő és a Pokloson lévő további 16 hold megmaradt. Az Erdélyben és a Felvidéken bujdosó iskola diákjai visszajártak Patakra a szőlőket művelni és ezek bevétele biztosította a kollégium működését a nehéz időkben. A kollégium évszázadokon át szakszerűen művelte szőlőit és azok jövedelmei a kollégiumi oktatást nagyban segítették. Így az újjászerveződő Sárospataki Református Kollégium igényt tart a régi szőlőire, hogy azok jövedelmei továbbra is elő-

segítsék az ott folyó oktatást. A református kollégium egykori diákjai és baráti körei itthon és az ország határain túl felháborodással fogadnák – ha bizonyos személyi érdekek miatt is – létrehozott vegyes vállalat bekebelezné egyszer s mindenkorra az évszázados kollégiumi tulajdont.

(Dr. Hörcsik Richárd)

Kiárusítás.

Szemet vetettek Tokaj-Hegyaljára

Tokaj szőlővesszei ma már nem nektárt csepegtetnek, ahogy a költő írja. A bor édessége nem a naptól származik, hanem a közeli szerencsi cukorgyárból. Így aztán a minőség sem a régi. A király – a borok királya – hírneve megtépződni látszik. A belbecs és a külsín egyaránt kevés a királyi méltóságához. A történelmi borvidék termelőinek idegeit egy hír borzolja: kiárusítják a Hegyalját, eladják a svájci Underberg cégnek. Irány Tokaj-Hegyalja! Halljuk, lássuk, mi az igazság? Mit mondanak a hegyaljai szőlősgazdák és a kombinát dolgozói.

Monopolhelyzet

A Tokaj-hegyaljai borgazdasági kombinátot húsz évvel ezelőtt hozták létre. Egy jó elvtárs, a Moszkvából

érkezett Kapás Pál kapta ajándékba a vezérigazgatói posztot. A szőlőterület legnagyobb része az egyéni gazdáké meg a téeszeké maradt, a feldolgozást és az értékesítést a kombinát kaparintotta meg. Így alakult ki az a furcsa arány, hogy míg a szőlőterületnek csak a 20 százaléka a kombinát tulajdona, addig a kincset érő pincerendszer 70 százaléka van a kezelésében, részben bérlemény, részben állami tulajdonként. Mi ez, ha nem monopolhelyzet? Nos, ha az, sikerült is visszaélni vele. Ezt mutatják az adatok. A kombinát évi nyeresége 150-170 millió forintba rúgott, miközben a térség téeszai körülbelül ugyanekkorra veszteséget könyvelhettek el évről évre.

A kombinát – más felvásárló nem lévén – diktálta a must átvételi árát. A termelők hamar észrevették, hogy csak fizetgetnek munkájukért. Válaszul „csinálgatni” kezdtek. Magyarul nem az került a hordókba, amit a tőke termelt, hanem egy kis cukorral feljavított must.

Az évről évre bekövetkező felvásárlási árharc egy kicsit kellemetlen volt ugyan, de ez a kombinát vezetőit nem nagyon izgatta. Másnak ugyanis nem lehetett eladni a mustot, csak nekik. Napjainkra egy kicsit változott a helyzet, hiszen a terület 20 százalékaról

egy Hungarovin érdekeltségű csoport vásárolja fel a mustot, érzékeny vérvesztéséget okozva a kombinátnak. Hogyne, amikor árverseny alakult ki. A cukrozás, a minőség romlása azonban nem zavarta őket, hiszen még Kapás Pál jóvoltából ragyogó szovjet üzletet kötöttek. Moszkva mindent átvett. Úgy látszik, a nem túl jó minőségű tokajira is szüksége volt az akkori rendszernek ahhoz, hogy a nép a helyzetet el tudja viselni. Egyszóval Tokaj-Hegyalját a szovjet üzlet megmentette. Lehet, hogy az akkori „megmentés” okozza most a vesztt? Az évi 60-80 ezer hektoliter bor eladásához nem volt szükség komoly marketing tevékenységre sem. A vezetők kimentek Moszkvába, meghatározták a pontos mennyiségeket, aláírták a szerződést, majd nagy vacsora következett. Ez jelentette az üzletpolitikát.

Az első gondok Gorbacsov „száraztörvényével” jelentkeztek. Eszerint kísérelje meg a szovjet ember mámor nélkül elviselni a szocializmust. A tokaji exportja csökkent, a kombinát vezetőin a félelem kezdett eluralkodni. Ám – úgy látszik – ez felesleges volt, mert hamar kiderült, a szovjet ember erre száraz torokkal képtelen.

Ismét nő tehát a szovjet export, de vajon meddig? Valódi piac megvalósí-

tásáról fecsegnek Kelet-Európa szerete, kérdés azonban, a jelenlegi minőségi hegyaljai bor vevőre talál-e a nyugati félteként?

Nincs pénz a felvásárláshoz

Biztonságos megoldásnak látszik egy magyar-külföldi vegyes vállalat. Ennek egyébként is divatját éljük.

- Az ötlet 2-3 évvel ezelőtt vetődött fel, amikor meg akartuk szüntetni egy NSZK-beli kereskedővel kötött szerződésünket – mondja dr. Zahuczki Sándor, a kombinát vezérigazgató-helyettese. – Palackos bort ugyanis nem vett át Tokajból, mondván, nem szépek az üvegeink. Csakis hordós borra tartott igényt. Ez számunkra nem volt kedvező.

Neki viszont, gondolom, annál inkább. Az olcsón megvásárolt tokajit maga palackozta, ha tetszik, kutyulta, de az is lehet, hogy tovább exportálta, esetleg magasabb áron. A kombinát ezt az igen hátrányos szerződést felmondta, s a svájci Underberg cégnek kezdett szállítani, mégpedig palackozott bort. A kereskedelmi tárgyalások közben jött a nagy ötlet: közösködni kellene.

Sátoraljaújhely, a kombinát központja. Mellbe vág az épület műmárvány csarnoka. Mire nem telik a szőlőből,

a borból? De hát biztosan úgy magyaráznák e pompát, mint hazánk egyik nagy tévészéke elnöke a BMW-t: „Ültessem a japánt a Zsiguliba? Visszamegy az üzlet!” Igaz is, mit szólt volna a szovjet kereskedő, ha nem műmárvány csarnokban fogadják? Dr. Zahuczki Sándor megvilágítja a dolgok hátterét.

– A Hegyalja borai különlegesek, 2-8 évi érlelést igényelnek. Az isten sem bírja pénzzel a készletterheket. Ráadásul az utóbbi években nagy a termés. A felvásárláshoz hitelt kell felvenni, s a hitel nem olcsó. Tavaly csupán kamatként 220 millió forint kamatot fizettünk, az idén ez várhatóan 300 millió lenne. Ezeket a kamatterheket nem tudjuk vállalni. Ráadásul, miután néhány éve a pénz nagy része rámegy a hitelkamatokra, a fejlesztések is leálltak. Egyetlen megoldás az Underberggel való házasság, mégpedig fele-fele alapon.

Amikor ez kipattant, néhány szőlősgazda ideges lett, s feltette a kérdést: kié a Hegyalja, hogy a kombinát csak úgy tárgyalgatni kezd az eladásáról? Idézet a Sárospatak című közéleti újságból. Ennek a lapnak hosszú ideje vezértémája Tokaj-Hegyalja kiárusítása: „Milyen alapon jutott hozzá a kombinát a szőlősterületekhez? Vette? Megdolgozott érte? Az államosí-

tások, kisajátítások stb. révén hullott az ölükbé. S a pincék? Sok száz egyéni gazda és gazdasági pincéjét kapta meg pártállamunk jóvoltából.” Következésképpen mindez nem a kombinát tulajdona, hanem az össznépi vagyon része, nemzeti kincs.

(Gyulai György)

Botrány van Tokaj-Hegyalján.

Az ég szerelmére, ne robbantsanak!

Botrány van Hegyalján. Pattanásig feszültek az indulat tüzelte idegek. A botrányt a sárospataki Értelmiségi Kör robbantotta, amikor még áprilisban levelet küldött a napokban elkészönt kormány miniszterelnökének.

A levél szerzői a jelzőkkel nem fukarkodtak. A tényekkel annál inkább. Németh Miklós a tények felderítésére Zsitvay Attilát, a MÉM főkertészét jelölte ki, és erről levélben értesítette a sárospatakiakat.

Mennyivel felemelőbb akkor már a két most megválasztott szenátor megnyilatkozása. Tóth Albert református lelkészé például, aki zengő baritonján süvöltötte az ülésre meghívott borkombinát vezére felé: „Én azokban az állami pincékben még jó bort nem ittam! A klasszikus tokaji bor termelésére nem alkalmas a nagyüzem!” Vagy Nagy-Bozsóky képviselő úré, aki a

helyi kórház kórboncnoka, és militáns szózatával elkápráztatta a jelenlevőket. Hiszen, mint mondta (kiabálta?) „Csak azért csinálnak itt mindent, mert mindenképpen át akarják menteni a céget és a hatalmat, amit a földdel és a pincékkel együtt jogtalanul bitorolnak!” A Falurádió riportere, Lakatos kolléga sem bírta elviselni, hogy csak szimpla tudósítóként van jelen az ülésen, beleszólt hát a vitába. És ő is nagyobb sikert aratott, mint a MÉM mértékletes, szakmánál maradó főkerésze, merthogy a vezérigazgatóra rontott: „Mitró László úr valószínűleg nem vette észre, hogy itt rendszerváltás történt!”

Nincs miből, nincs kivel

De Hegyalja hagyományokért aggódó tisztelt népe! Amíg nem lesz pénz annak az 5000 hektár magántulajdonban lévő, vagy egyénileg művelt szőlőterületből és annak az 1000 hektár közösen művelt nagyüzemből a rossz helyre telepített szőlők kivágására és megfelelő újraterelítésére, addig is meg kell élni valamiből! Meg aztán önök jobban tudják, mint én, hogy ilyen mértékű kivágás és újraterelítés nemcsak töméntelen pénzt, hanem rengeteg időt is igénybe vesz! A szőlő, mint tudjuk, öt év alatt fordul ter-

mőre. Nem lehet ezt egyszerre megcsinálni, csak fokozatosan. És addig szüretelni kell a 20-as cukorfokú, vagy a még gyengébb szőlőket. És most már éppen önök nem akarják tovább devalválni azzal a Szamorodni minőségét, hogy cukor meg sűrítmenny hozzáadásával, ebből a gyenge mustból is „különleges minőségű” bort gyártanak. De valamit gyártani kell!

Hát akkor nincs igaza a kombinátnak, amikor pezsgőt, reduktív bort, üdítőitalt és égetett szeszeket akar gyártani? Van értelme – ha még oly szellemesen is Toka Colának becézve – lejártni ezt az éppen az önök megélhetését szolgáló ötletet?

Csak professzionistákkal

Lehet, hogy a fantáziám kevés. Lehet, hogy nem hiszek eléggé abban, amit Nagy-Bozsóky képviselő úr parancsolt rá néhány kollégámra az értelmiségi kör ülése közben a folyosón pipázva, hogy a nyilvánosság meg a gazdák önszerveződése, meg az egyéni vállalkozás majd mindent megold! Mi majd segítünk – mondta.

Ekkora értéket csak kőkemény professzionistákra szabad rábízni. A borkombinát vezére, Mitró László, jó irányban tapogatózik, amikor a Svájcban bejegyzett világhírű és

fantasztikusan jól kiépített piaci hálózattal rendelkező Underberg céggel vette fel a kapcsolatot. Ez akkor is így igaz, ha az Underberg eddig nem nagyon foglalkozott borral, mert hogy a vezértermékei a likőrök. De hát a szamorodni és az aszú – mint tudjuk – véletlenül sem közönséges borok. A tokaji az az italkategória, amihez az elmúlt évtizedben szerzett személyes ismereteim alapján is kijelenthetem: az Underberg ért!

Hegyalja Igen tisztelt Népe! Az ég szerelmére kérem Önöket, ne robbantsanak! Ne hallgassanak hamis prófétaakra, és azokat támogassák, akik tapasztaltak, akik tudják a módját és akik valós ismeretekkel rendelkeznek ahhoz, hogy helyes döntéseket hozzanak! Nem biztos, hogy azok az ellenségeik, akik együtt akarják tartani a történelmi termőföldjét, és azzal képzelik öregbíteni – vagy sokkal inkább újra megteremteni – a tokaji bor hírnevét, hogy igazi professzionális külföldi szervezetet – esetleg kényszerű áldozatok árán is – az önk érdekszférájába vonva, a lehető leggyorsabban megteremtik a technológia és a piacváltás feltételeit. Ők ugyanis tudják – Zsitvay Attila, a Sárospatakról Budapestre vezető úron több órán át magyarázta nekem -, hogy nincs idő.

Azonnal cselekedni kell.
(Gábor Iván)

„Királyi bor koldusruhában...” Kiárúsítják a Hegyalját?

Röviden e levélváltással foglalhatjuk össze annak a tanácskozásnak a lényegét, amely három héttel ezelőtt, egy keddi napon Sárospatakon lezajlott. A „Hegyalja-konferenciát” a sárospataki Értelmiségi Kör és a hegyaljai Településszövetség kezdeményezte, s mint az várható volt, megkezdése előtt erős botrányhangulatot érzékelt a krónikás a gyülekező szakemberek, a borkombinát képviselői, országgyűlési képviselők, a településszövetséghez tartozó 17 egykori mezőváros és a többi hegyaljai település küldöttei, valamint nemzetközi hírű jeles szőlészek-borászok körében.

Mi termelünk, a Nyugat majd kereskedik

A huszonegyedik órában vagyunk, katasztrófa helyzet, totális csőd előtt állunk. És ha hosszúra nyúlnak az átalakulás előkészületei, ez a csőd bekövetkezhet... Hogyan jutottunk ebbe a helyzetbe? Mindenekelőtt a szocialista piac bizonytalansága is közrejátszott, másrészt csak rövid ideig

viselhetők el azok a terhek, amelyek ránk jutottak a magyar gazdaság válságából. A túlfeszített adórendszer, a felhasznált anyagok kíméletlen ár-emelkedése, a totális pénzhiány mellett is óriási mértékű kamatterhek önmagában képesek felemészteni Tokaj-Hegyalja gazdaságát. Ezért olyan partnert kerestünk, aki érdekezonságra jut velünk a legfontosabb célok elérésében.

Melyek ezek a célok? Elsőként a tokaji borkereskedelem jelentős részének az „átrendezése” nyugati piacokra. Az Unterberg cég, túl azon, hogy vagyonarányos tőkét is kínál, felvállalta ezt a feladatot a tokaji borok kizárólagos értékesítési jogával. A „kontrázók” egyike, dr. Balácsi Károly főiskolai docens, a sárospataki Értelmiségi Kör elnöke röviden így foglalta össze ellenérzéseit:

- Az új földtörvény, a tulajdonviszonyok paragrafusokban való rögzítése előtt nem lehet egy ilyen üzletet megkötni. Mi lesz például a református egyház által már most visszakövetelt (annak idején Lórántffy Zsuzsanna által adományozott) 16 holdnyi szőlőterülettel? Elnyeli az apport? Mint ahogy elnyelné számtalan egykori szőlőtulajdonos földjét is, akik valószínűleg igényt tartnak majd a jussukra? A Hegyalján betelepített mintegy

6 ezer hektár szőlőterületből jelenleg 1700 hektár a kombinát tulajdona, mely tulajdon igencsak kétségessé válik az új földtörvény születése után...

Nem véletlen a kombinát fejvesztett kapkodása, kihasználni próbálván az átmeneti helyzetet. Hogy önnön létüket mentsék. Pedig a kérdés most jogos igazán: kell egyáltalán nekünk ez a mamutcég, ez a vízfej a Hegyalján? Ami sakkban tartotta és kizsarolta a negyven év alatt a szőlősgazdákat, és az ezerszázalékos haszonkulcsa ellenére (18 forintért veszi át a must literét, 200-ért adja tovább a bort) csődbe jutott? Mi közünk nekünk ehhez a csődtömeghez? Attól a Hegyalja még a helyén marad évezredes értékeivel együtt.

(Mitró László)

Privatizáció – faluközösségi alapon!

Mi közünk nekünk ahhoz, hogy negyven év alatt képtelen volt nyugati piacot teremteni? Ahhoz viszont közünk van, hogy az „újfajta” gazdálkodással az elmúlt évtizedekben lepusztította a Hegyalját. Mi azt szeretnénk, hogy településenként, faluközösségi alapon teremtsék meg a privatizáció alapjait, mert a privatizáció illetően megvalósítása megint csak kisemmizné a

Ismeretlen festő: II. Rákóczi Ferenc portréja

kisembert, a szőlősgazdát. Más bortörvénnyel, a minőség visszaállításával visszaadni azt a tisztas hasznot nekik, amelyet a görög borkereskedők tokaji házának homlokzatán a négyes szám a mai napig jelez... A kisember itt hiába lesz részvényes, soha nem rúghat labdába az ösztulajdon arányai miatt. Partneri viszonyról szó sincs: ez újfajta hűbériséget teremtené!

Dr. Bruszik Lajos sárospataki fog-

szakorvos (maga is szőlősgazda) korábban már kifejtette véleményét a helyi újság hasábjain arról, a kombinát, mamut jellegénél fogva, miért nem képes a minőségi bor előállítására. Leszögezte (és részletesen leírta) azt is: a Hegyalja viszont a minőségi bor technológiájának teljes birtokában van, külföldiek ehhez sem kellenek, a jó tanácsaikat Hegyalja is tudja. Mint a „kontrázók” másik képviselője, ezúttal a borkereskedelemről és reklámról szólt:

– Goethe, Heine, Schubert, Voltaire, Katalin cárnő, Viktória királynő és a többiek mind-mind

a tokaji bor „reklámozói”. Elgondolkodtató, vajon mennyit ér az a reklám, hogy Goethe Faustjában tokaji bor fakad az asztal lapjából? És még fizetni sem kell érte. Ingyen kínálja az irodalom. Tina Turnernek bezzeg ötmillió dollárt adott a Pepsi cég azért, hogy teleénekelje a világot az üdítőről. Az Unterberg ezzel a lehetőséggel nagyon is tisztában van, nem úgy a borkombinát. A lehető legkényelmesebb ál-

láspon most arra hivatkozni, hogy azért jó ez a cég, mert átvállalja a kereskedelmet. Amit a Monimpex nem tudott, arra a kombinát is képtelen, s a kereskedők legnagyobb érdeme az volt, hogy karórát vettek a napidíjuktól... Mostani üzletpolitikája pedig legfeljebb abból áll, hogy kivakarják a vörös csillagot a boroscímkékből, bár keletre még így szállítják a palackokat. Az Unterberg bezzeg nem fél az értékesítéstől. Sőt kizárólagos kereskedelmi jogot követel. Mert az Unterberg tudja azt, amit a kombinát nem hajlandó tudomásul venni, hogy például a Ruszton (a Fertő tó északi partja, ma Ausztriához tartozik – A szerk.) termelt borért, ami körülbelül a mi édes szamorodninknak fele meg, nyugati kereskedők 300 schillinget fizetnek literéért. A tokaji aszúért ennek a tizedét sem adják. Pedig a tokaji bor jobb!

Pécsvárady Botond, az MDF sárospataki képviselője azt javasolta, hozzanak létre egy független és pártatlan szakértői bizottságot, felülvizsgálendő: jó-e és kinek jó egy ilyen üzlet? Zsitvay Attila, a MÉM főkertésze, Németh Miklós személyes megbízottja pedig kijelentette: amíg a földtulajdonlás ügyében nem születik a parlamentben törvény, addig szó sem lehet semmilyen üzletkötésről. Jelenleg a

szándéknyilatkozaton kívül semmilyen konkrét megállapodás nincs. Csupán elkötelezettség nélküli tárgyalások folynak, amelyek nem sértik a magyar nemzet és Hegyalja jövőjét. A jövő egyébként – ha csak a remélt termést nézik – biztató. A Hegyalján, véleménye szerint, az idén – csak szőlőben és mustban – 6-700 millió forintot érő rekordtermés várható, ha szüretig az időjárás közbe nem szól.

A krónikás mindehhez annyit fűz hozzá: a Hegyalja-konferenciát nem fejezték be, csak a résztvevők kaptak szünetet. Egy hónapot, kettőt-hármat? Ezt a képviselők jobban tudják. Ám sürget az idő. A szőlőtermelőket éppúgy sürgeti, mint a kombinátot, amely a vagyonebecsléssel már megbízott egy nemzetközi szakértőkből (is) álló csoportot, melynek költségei elérhetik a 4-6 millió forintot. Igaz, a költségeket – a bizalom jelenként – egyelőre az Unterberg vállalta. De vállalja-e akkor is, ha az üzlet mégsem köttetik meg?

És sürgeti az idő nemzetünket, melynek borát Pap Miklós, a híressé vált „A tokaji” című könyv szerzője szerint a mai napig „koldusruhába öltöztetve küldik külföldre...”

(Keresztény Gabriella)

Nyílt levél a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát vezérigazgatójához

Tisztelt Vezérigazgató Úr!

A Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát és a svájci bejegyzésű Underberg cég között tervezett részvénytársaság létrehozása felkavarta a kedélyeket Tokaj-Hegyalján. Ezzel kapcsolatban számos újságcikk, rádió- és televízió-riport jelent meg. A Tokaj-hegyaljai kistermelők döntő többsége a részvénytársaság megalakításában változatlanul a kiszolgáltatott helyzetét látja. Természetesen vannak olyanok is, akik támogatják az elgondolásokat.

Tudatában vagyunk annak, hogy a Borkombinát súlyos gazdasági helyzetben van, keresi a kivezető utat. Ennek ellenére azonban úgy értékeljük, hogy a kialakult helyzet nem vezethet a történelmi borpincék, híres és jó bortermő dűlők kiárusításához.

Meggyőződéssel valljuk, hogy a problémák átmeneti orvoslása nem vezet a több évtizede kialakult gondok megoldásához, legfeljebb elmélyíti a válságot. Hegyalján élő szőlőtermelő nép a jó termés kilátások ellenére is aggódva tekint a szüret elé.

Az embereknek nincs információja a szőlő, a must és a bor felvásárlásának

módjáról. Igaz, hogy a termelők többsége a Borkombináttal, a tsz-ekkel a szerződést megkötötte a termése felvásárlására, de ebből az okmányból hiányzik a legalapvetőbb tétel, mégpedig a felvásárlási ár. Ennek hiányában a kistermelő kiszolgáltatott, mert 10-15 nappal a szüret előtt értesül éves munkája eredményéről.

Úgy gondoljuk, hogy az emberek tájékoztatása rügyező demokráciánkban alapvető kötelessége kell, hogy legyen minden szervezet számára. Ezért tisztelettel felkérjük Vezérigazgató urat, hogy az idei szőlő, must, bor felvásárlásának literenkénti egységárát a sajtó útján szíveskedjen nyilvánosságra hozni, 1990. augusztus 20-ig.

Ezzel elkerülhető a rémhírterjesztés, a felesleges mendemondák, amellyel az egyébként is feszült helyzetben az embereket terhelik.

Őszinte tisztelettel:

Tokaj Város Tanácsa

Tokaj város politikai pártjai

Sárospataki Értelmiségi Kör

Olaszliszkai Hegyközségi Társaság

Tokaji Hegyközségi Társaság

Tiltakozás

Tokaj város 1990-re elérte azt, hogy megművelhető területeitől megfosz-

tották. Egyszer úgy, hogy az államosítás leple alatt legértékesebb földterületünket („Hétszőlő”, 74 ha 8426 m²) a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát kezelésébe adták. Másodszor pedig úgy, hogy 1978-ban a Tokaji Szőlőtermelő Szakszövetkezetet felszámolták és vagyonát beolvastották a tiszaladányi Magyar Róna Mgtysz-be. A felszámolást – törvénytelen eszközökkel – az akkori téesz és a szerencsi járási államhatalmi és párt-szervek hajtották végre. A tagság sosem mondta ki a feloszlás tényét, miért is mondta volna ki, mikor nyereséget termelt.

A várostól nemcsak a földterületeket vették el, hanem az ingatlanokat (épületeket, pincéket) és az ingóságokat (préseket, hordókat és egyéb szőlőművelési eszközöket). A lakosság és az önkormányzat ezekre is igényt tart.

Városunk lakosságának megvan a kedve a mezőgazdaság újbóli felvirágoztatásához, a tönkretett tokaj-hegyaljai szőlők újratelepítéséhez (az ún. szoknyaterületekről a hegyoldalakra való visszatelepítéshez), de a jogtalanul elvett földek hiányában erre lehetőség nincs. Ezt bizonyítja a Városi Tanácshoz a Kisgazdapárt által megküldött földvisszaigénylések sokasága, amelyeket eljuttattunk a tiszaladányi téesz veze-

tőségéhez és a Borkombináthoz, ám ez utóbbi kivételével még választ sem kaptunk. A Borkombinát közölte velünk, hogy görcsösen ragaszkodik a területéhez. Aggódunk, hogy a Borkombinát és az Underberg cég közötti tárgyalások eredményeképpen még a reményünket is elveszítjük a „Hétszőlő” tulajdonának visszanyerésére. Ez a vállalkozás nemcsak a városunkat, hanem az egész Hegyalja szőlőtermő népet érinti.

Szőlész és borász szakembereink is azon aggódnak, hogy a Borkombinát és az Underberg cég között várható megállapodás – a nyugatnémet cég befolyása miatt – az egész Hegyalja, több évszázados múltú szőlőkultúránk megváltoztatásához vezet. A német szőlő- és bortermelés módszereinek átvevésével később már helyrehozhatatlan károkat okoznánk a tokaj-hegyaljai borok világhírnevének. S mindez úgy történik, hogy a hegyaljai népet senki sem kérdezte meg.

Azt kérjük és joggal el is várjuk a mezőgazdasági kormányzattól, hogy az új földtörvény elkészítésénél figyelembe veszik az általunk felvetett problémákat.

Az MDF, az SZDSZ, az FKgP, az MSZP és a Vállalkozók Pártja helyi szervezetei, valamint Tokaj Város Tanácsa

Tisztelt Polgármester Úr!

Örömmel értesítjük arról, hogy megalakult az Olaszliszka-Vámosújfalú Hegyközségi Társaság, alapító tagjai a községekben levő szőlőtermelők. Társaságunk létrejöttét két felismerés vezette.

1. Annak felismerése, hogy településünk érdekelt legjobban saját magunk tudjuk képviselni. Településunktől távol levő vállalati érdekek nem feltétlenül a legmegfelelőbbek községünknek.

2. Az a felismerés, hogy a tokaji bornak megbízható eredetét, származásának garanciáját feltétlen biztosítani kell ahhoz, hogy méltó helyét elfoglalhassa a világpiacon.

(Megalakulásunkon jelen volt dr. Tóth Sándor, a Magyar Szőlő- és Bortermelők Szövetségének főtitkára, aki teljesen egyetértett ezen törekvéssel. A Borgazdaság c. szaklapban e tárgyban megjelent cikkét mellékeljük.)

Megalakulásunkban segítettek bennünket országgyűlési képviselőink is – köztük Németh Miklós volt miniszterelnök – akik teljes támogatásukról biztosítottak bennünket.

- Szükség lenne, hogy minden hegyaljai szőlőtermelő település alakítsa meg saját Hegyközségét. Demokratikusan, titkosan válassza meg hegybí-

róját, elnökségét. Ez a forma nem idegen Hegyaljától, hiszen kitűnően működött 1949-ig.

- Válasszon meg továbbá két képviselőt. A szőlőtermő települések ezen képviselőinek, küldötteinek összessége alkotná a TokajHegyaljai Bormívesek Társaságát (Céhét). Ennek a szervezetnek lenne a feladata zárt borvidékünk érdekképviselése. Képviselőink ígéretét, támogatását bírja ez a gondolat, hogy az új földművelési miniszter ezt a szervet nevezze ki Hegyalja szőlészeti-borászati érdekeinek képviselőjére.

Olaszliszka, 1990. június 6.

Dr. Bruszik Lajos, Olaszliszka-Vámosújfalú Hegyközségi Társaság küldöttje

(A dokumentumokat válogatta és szerkesztette: Balázsi Károly)

